

Natuurwerkgroep

DE KERKUIJL

Tijdschrift voor agrarische natuur in de Westhoek

4

RAPPORT
**TORENVALKEN
2023**

10

INTERVIEW
BEGIJN LE BLEU

COVER

Torenvalk
Wim Bovens

WEBSITE

www.nwgdekerkuil.be

18

RAPPORT
**HUISZWALUWEN
2023**

20

ARTIKEL
**ZWALUWTILLEN
2023**

7 ZEEAREND VS KIEKENDIEF

8 ONGEWOON BROEDGEVAL

9 COLUMN

12 SLAAPPLAATS GAMBIA

14 ZENDERKIEKJES
HET VERHAAL VAN DELFINE

22 DOOR U GESPOT

24 VOGELS EN HUN SNAVELS II

26 BOEKBESPREKING

27 KALENDER

28 KERKUILTJES

29 CONTACT

30 SPONSORS

REDACTIE

Sharon Kesteloot
Filip Declerck
Nasrin Khan
Willy Dela Ruelle
Geert Martens
Joop van der Laan
Fabienne Vanheste
Tom Bovens
Sarah Defoort
Dirk Raes
Wim Bovens

E-MAIL

redactie@nwgdekerkuil.be

Vandaag – we zijn ergens in de laatste helft van de meimaand - wou ik vooral in het veld gaan staan. Het weer was er goed (genoeg) voor, ingeduffeld in een warme, winddichte regenjas. Wat een voorjaar!

Uit de vele berichten van onze enthousiaste vrijwilligers te velde kunnen we voorzichtig destilleren dat dit seizoen opnieuw vooraan in het klassement van de 'speciallekes' zal eindigen. Uitgestelde maaibeurten van silogras vragen extra opvolgingsacties voor de medewerkers van de bruine kiekendieven. De aanzwellende, inkrimpende en opnieuw overlopende plassen op de akkers doen de weidevogels denken dat ze watervogels zijn geworden. Wat een voorjaar!

En wat een editie is dit opnieuw geworden. Ik had de primeur om - voor het ter perse gaan – alvast te mogen grasduinen in een schitterende reeks artikels. Een eer die me om de drie maanden te beurt valt.

In de rubriek zonnige reisbestemmingen kunnen we onszelf opnieuw verliezen in het gedownloade reisverslag van een van 'onze' kiekendieven. Al is de plaatsgetrouwheid van hun overwinteringsplek niet altijd zo 'vast' als we onszelf voorhielden, laat staan dat de gevolgde waypoints in hun reistraject van punt A naar B voorspelbaar zijn. We hebben in deze editie ook een uniek ooggetuigenverslag van een nieuwsgierige reiziger die op een verre lentevakantie een van 'onze' zomergasten tegenkwam; een leuk verhaal dat we zeker met jullie willen delen.

In de rubriek zomerse geluiden word ik intens gelukkig als ik tetterende zwaluwen hoor en zie overscheren. Een wondermooi ballet van pirouettes en bochten maken, duiken en versnellen. Zelig, nu wordt het echt zomer denk ik dan. Tijd dus om de resultaten van het vorige seizoen te serveren, heerlijk overgoten met tal van weetjes en doordachte stellingen.

In de rubriek David en Goliath lichten we even een tip van de sluier op wat de mogelijke effecten kunnen zijn van het broedende paar zeearenden. En laat ons samen positief blijven, de zon in ons hart houden en genieten van de lange(re) dagen, het gezelschap en de babbels ergens te velde. En vooral van het gratis spektakel dat 'onze' vogels ons geven.

Geniet van het doorbladeren en lezen!

Geert Martens, voorzitter

WARME OPROEP: AVONDJE UIT

We willen heel graag een gezellige avond organiseren waarbij enkele kerkuilleden met plezier en blinkende ogen komen vertellen over hun reis. Of die reis nu naar verre oorden was of in een buurland, dat maakt niet uit. Zolang het maar een natuurreis is, waarbij al dan niet ook enkele vogels de revue passeren. Geen nood, je hoeft helemaal geen avond in je eentje te vullen! Laat de geboren verteller in je los gedurende een half uur tot maximaal drie kwartier. Dat is perfect. We zouden die avond namelijk een drietal mensen aan het woord willen laten. Tof toch?

Dus, zie je dat zitten, contacteer Wim Bovens (wim@nwgdekerkuil.be) Twijfel je toch nog een beetje en zit je nog met enkele vragen? Contacteer Wim. Hij zal je in geuren en kleuren en vanuit zijn eigen ervaring de nodige uitleg geven. Doen!

TORENVALKEN 2023

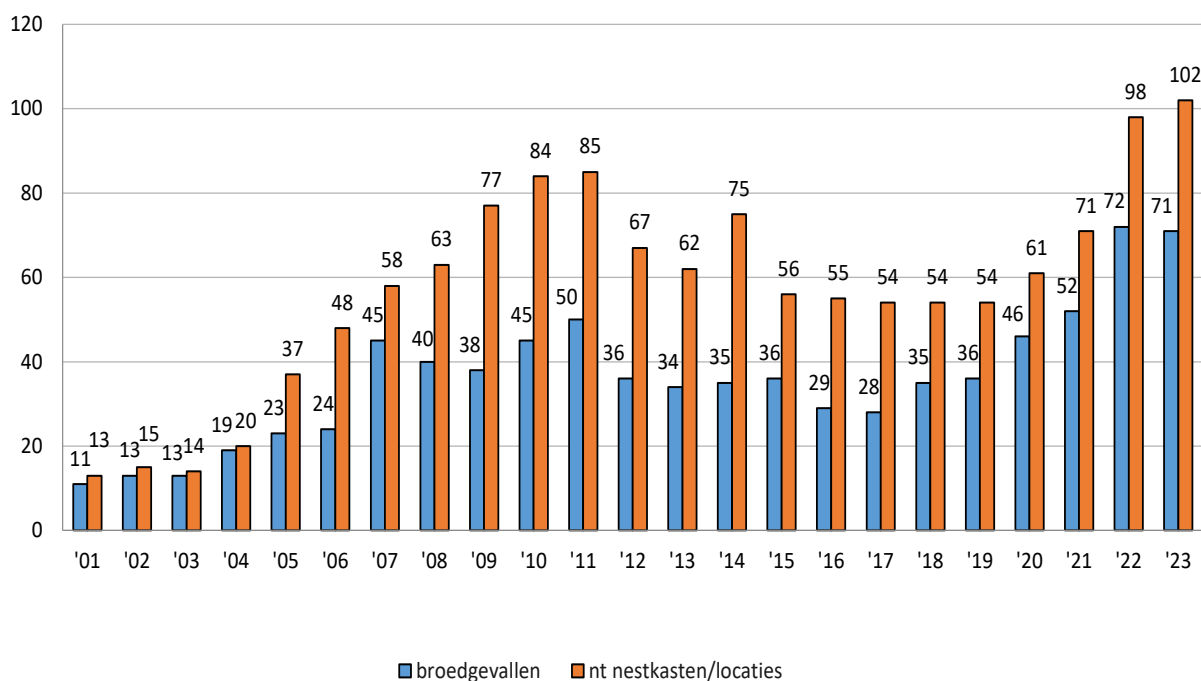
2022 was voor de Torenvalk in het werkingsgebied van Natuurwerkgroep De Kerkuil in alle opzichten een topjaar. Nooit eerder telden de vrijwilligers meer broedgevallen of pulli dan vorig jaar. Heel wat nieuwe nestkasten werden dat jaar ook onmiddellijk ingenomen en ruim 300 jonge Torenvalken kozen het luchtruim. Wat zouden die tellingen betekenen voor het broedseizoen van 2023?

Status quo

Het begin van het broedseizoen 2023 (mei) was droog (49 mm tegenover 60 mm normaal) en gemiddeld van temperatuur. Ook juni kende weinig regen (40 mm tegenover 71 mm normaal) en de temperaturen waren zelfs zomers (20,3°C) te noemen. Juli was dan weer kletsnat met meer dan twee keer de normale neerslaghoeveel-

heid (131 mm tegenover 76 mm normaal). Het prooiaanbod moet in die wisselende omstandigheden voldoende geweest zijn om de populatie Torenvalken in stand te houden, want de medewerkers stelden 71 broedgevallen vast. Dat is er slechts eentje minder dan vorig jaar, wat toen het recordjaar was sinds de start van het torenvalkproject in 2005. Veurne (18, =) en Diksmuide (15, +3) telden

Broedgevallen - nestlocaties

het grootste aantal broedgevallen, gevolgd door Koekelare (10, +1) en Alveringem (8, +4). In vergelijking met 2022 verloren enkel Lo-Reninge (5, -1), Nieuwpoort (van 7, -1) en Houthulst (van 1 naar 0) broedende koppels op hun grondgebied. De Panne (4) en Kortemark (3) mochten dan weer elk 2 extra broedgevallen optekenen.

Meer dan 100 nestkasten

In de meerjarennota werd eerder vooropgesteld om tegen het einde van de beleidsperiode in 2026 een minimumaantal broedgevallen van 60 koppels in ten minste 100 nestkasten te kunnen vaststellen. Met de resultaten van 2023 is de natuurwerkgroep daar nu al in geslaagd: 71 broedgevallen in 102 nestkasten.

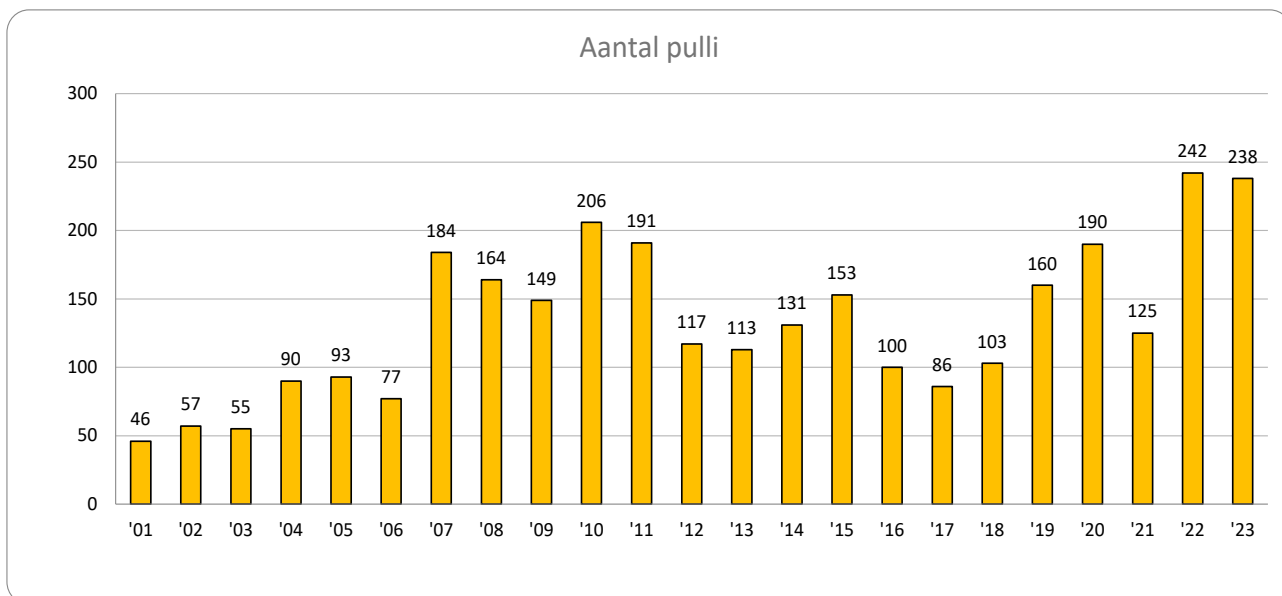
De bezettingsgraad is met 70% nog altijd hoog te noemen. Het jaarlijks veranderende aanbod van kunstnesten maakt vergelijken moeilijk, maar uit de gegevens toch dit: sinds 2017 (54 kasten) is het aanbod kunstnesten haast verdubbeld. In dezelfde periode zien we het aantal broed-

gevallen stijgen met maar liefst 153%, van 28 naar 71. De medewerkers blijven dan ook actief in de weer om op geschikte locaties extra nestkasten te voorzien.

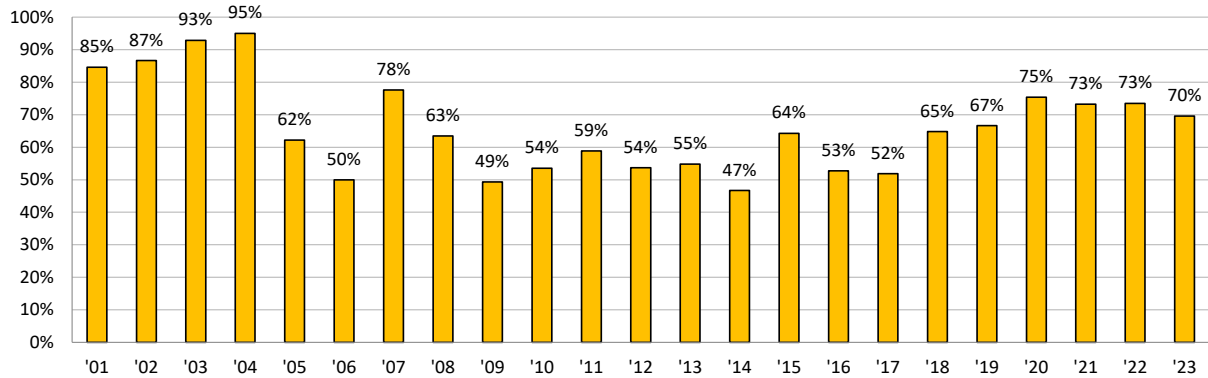
Op het moment van het schrijven van dit rapport telde het werkingsgebied maar liefst 125 nestkasten in beheer van NWG De Kerkuil! Benieuwd wat de impact daarvan zal zijn op de cijfers van 2024. Muzenrijke jaren na milde winters kunnen zorgen voor een moeilijk te voorspellen en explosieve toename van de populatie. Daarop probeert de vereniging te anticiperen door zeker voldoende nestplekken te voorzien.

Grote nesten

Op 52 van de 72 vastgestelde broedlocaties werden de nestkasten ook effectief gecontroleerd in het bijzijn van een erkende ringer van het KBIN (Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen). Die gezamenlijke controles leverden 238 pulli op, of net eentje minder dan in het topjaar 2021. Dat aantal betekent een nestgemiddelde van 4,58, wat uitzonderlijk hoog is. Enkel in 2010 werd exact hetzelfde nestgemiddelde opgetekend. Toen telden vrijwilligers 206 jonge Torenvalken in 45 nestkasten. Rekenen we met dit gemiddelde verder over het totaal

Bezettingsgraad

van 72 broedgevallen, dan verlieten (theoretisch gesproken) vorig jaar 329 torenvalkjes hun ei. Of dat zou hypothetische toch mogelijk zijn.

Slechts op 4 plekken stelden medewerkers een mislukt broedgeval vast. Opvallend was wel dat een eerste controle in die situaties wel meerdere eieren opleverde, maar dat bij de ringcontrole geen teken van leven meer in de nestkast te zien was. Geen dode jongen, geen eierschalen, geen prooiresten ... Ging het hier om predatie of werd het nest verlaten en later leeggeroofd?

Het hoogste aantal jongen werd geringd in Veurne: 57. Die projectgemeente heeft onmiddellijk ook het hoogste nestgemiddelde met maar liefst 5,18 pulli/nest. In Diksmuide telden we 51 jonge Torenvalken. Koekelare (36), Alveringem (25) en Nieuwpoort (21) vervulden de top-5. Ook in Lo-Reninge (20), De Panne (13), Kortemark (11) en Koksijde (4) controleerden de medewerkers pulli. Houthulst had dit jaar geen succesvol broedgeval, maar de medewerkers van de lokale kern zijn ondertussen bezig met het voorzien van nieuwe nestkasten in de hoop ook hier mooie

resultaten te zien de komende jaren.

Blijvende bezorgdheid

Deze telresultaten zouden de indruk kunnen wekken dat het goed gaat met de Torenvalk, maar toch is een belangrijke nuancering noodzakelijk. Uit verschillende Vlaamse publicaties, waaronder het INBO-rapport 'Broedvogels in Vlaanderen. 2013-2018' blijkt dat de soort in Vlaanderen in aantal afneemt. Koude en lange winters hebben een niet te onderschatten impact op de populatie, maar ook de toegenomen intensivering van de landbouw heeft ernstige gevolgen. Het verdwijnen van

akkerlanden en het steeds veelvuldiger en grondiger bewerken van akkers doet het prooiaanbod verminderen.

Ook de concurrentie met andere (roof)vogels speelt een rol, niet alleen wat voedselbeschikbaarheid betreft, maar ook voor het aanbod natuurlijke nesten. Samen met de landbouwers en bewoners van het buitengebied zal Natuurwerkgroep De Kerkuil blijven ijveren voor haalbare en concrete maatregelen die de soort kunnen ondersteunen, want dat de inspanningen lonen, blijkt duidelijk.

Filip Declerck

ZEEARENDEN VS KIEKENDIEVEN

De komst van een toppredator in de IJzervallei doet niet alleen veel mensenhoofden draaien, maar ook andere dieren - voornamelijk vogels - zijn constant in verhoogde staat van alertheid. Hoe zit dat dan met andere roofvogels? Hebben Bruine Kiekendieven hinder van de aanwezigheid van de koning van het luchtruim?

We keren even terug naar eind april 2023 toen de Zeearenden aankwamen aan De Blankaart. Bruine Kiekendieven hadden toen wellicht hun nestlocatie al gekozen en de eileg had vermoedelijk al plaatsgevonden. Feit is dat ze zeker niet vertrokken zijn omwille van de Zeearenden.

Niet minder dan 7 nestlocaties werden genoteerd rond de vijver van De Blankaart zelf. Zeker 19 jongen zijn succesvol

uitgevlogen.

Dit was een record. Met andere woorden: de Zeearend heeft alvast geen negatieve invloed op het aantal broedgevallen van Bruine Kiekendief aan De Blankaart in 2023!

Eens de winter eraan komt, vertrekt het overgrote merendeel van de Bruine Kiekendieven zuidwaarts richting Afrika. Een heel klein percentage van onze lokale Bruine Kiekendieven blijft hier in de streek overwinteren. Een deel van de noordelijke populatie (Scandinavië) trekt ook zuidwaarts, maar houdt halt in onze contreien. Winters zijn immers niet meer wat ze geweest zijn. Waarom zouden ze dan nog verder vliegen dan nodig? Zowel Bruine als Blauwe Kiekendieven komen hier jaarlijks slapen. Rond de jaarwisseling spreken we over een 20-25 Bruine Kiekendieven en een 5-tal Blauwe.

In de winter van 2023-2024 was de overstroming een spelbreker voor de monitoring van de slaapplaatsen. Bruine Kiekendieven komen relatief vroeg aan op hun slaapplaats waarna ze 'voorverzamen' op een grasveld en speelt met elkaar omgaan. Bij de aanvang van de overstromingsperiode waren er nog een 10-tal Bruine Kiekendieven aanwezig, maar na de overstroming bleken ze allemaal weg te zijn. Geen enkele kwam er (opnieuw) slapen. Meerdere mensen waren getuige van een schouwspel tussen Bruine Kiekendieven en de Zeearenden.

Tot wel 7 Bruine Kiekendieven kwamen in aanvaring met een Zeearend, wat duidelijk wijst op territoriaal gedrag.

Dit doet ons vermoeden dat de slaapplaats wel degelijk verhuisd is door de aanwezigheid van de

Zeearenden. Deze laatste hadden

ondertussen een nest, werden meer en meer territoriaal. Alles wijst er dus op dat de Bruine Kiekendieven de territoriale strijd verloren hebben.

De Blauwe Kiekendieven daarentegen, die bleven echter wel trouw aan de slaapplaats. Een verklaring daarvoor is te vinden in het feit dat Blauwe Kiekendieven pas later op hun slaapplaats toekomen, vaak zelfs tijdens de schemering. Hierdoor is er nauwelijks contact met de Zeearenden.

Het was uitkijken naar het broedseizoen 2024 om te zien of er opnieuw zoveel Bruine Kiekendieven rond De Blankaart zouden beginnen met nestbouw. Tot onze eigen verbazing stelden we niet minder dan 8 koppels vast die begonnen met nestbouw in de onmiddellijke omgeving van de vijver. Of deze allemaal succesvol zullen zijn, is nog even spannend afwachten.

Vergeet niet dat je het verhaal van de Zeearenden kunt volgen op onze website onder de rubriek projecten - Zeearenden van De Blankaart!

Wim Bovens

EEN ONGEWOON BROEDGEVAL

Zo'n drie jaar geleden besloot de familie Quinten uit Nieuwrode een torenvalknestkast te plaatsen op hun perceel grond midden in een natuurgebied, omdat ze meermaals torenvalken in de buurt zagen overvliegen en bidden. Daar deed Joren Quinten (16) begin maart 2024 een wel erg verrassende ontdekking!

Hoewel er tot op heden nog geen broedgeval van een Torenvalk werd waargenomen in de nestkast, was er wel regelmatig een mannetje Torenvalk aanwezig die er de nachten doorbracht tijdens de wintermaanden. Joren - ook een vogelliefhebber en stagiair-voelganger - en ik waren op die bewuste dag in maart samen

op pad om vogels te spotten in Averbode, toen hij een telefoontje van zijn vader Johan kreeg. De opwinding was voelbaar aan de andere kant van de lijn: er werd een Torenvalk gezien in de nestkast, mogelijk hun eerste broedgeval ooit!

De verbazing was groot toen Joren, eenmaal thuis, met behulp van zijn camera ontdekte dat de bewoner van de nestkast helemaal geen Torenvalk was, maar een Bosuil!

Een zeldzaam fenomeen, gezien bosuilen gewoonlijk holtes in bomen verkiezen en al zeker geen 'open' nestkast van een Torenvalk. Er was eveneens een mannetje Bosuil

aanwezig dat steeds in de buurt van de nestkast bleef. Het vrouwtje broedde ongeveer 29 dagen op de eieren tot het koppel helaas het perceel verliet.

Nadat de bosuilen vertrokken waren, ging Joren nieuwsgierig een kijkje nemen in de nestkast. Daar trof hij een onuitgebroed en een kapot ei aan, een teleurstellend einde van een bijzonder broedgeval. Maar de hoop blijft bestaan dat in de toekomst misschien toch nog eens een bijzondere gast zijn intrek zal nemen in de nestkast van de Quintens.

Nasrin Khan

VAN DE REGEN IN DE DRUP

Hoewel het natte weer en de aanhoudende neerslag heel wat mensen in een voortdurende staat van somberheid lijken te drukken, zal ik proberen hier geen slecht-nieuws-show (of eerder slecht-weerbericht-show?) van te maken. Dat doet de realiteit zelf wel, en natuurlijk is het menselijk leed dat hier het gevolg van is onmogelijk te negeren: ondergelopen straten en huizen, verlies van meer of minder kostbare spullen ... Het zal je maar overkomen, en het overkomt altijd maar meer mensen, lijkt me. Lap, deze column begint toch verdacht veel op een slecht-nieuws-show te lijken. Andere boeg, graag!

Tijdens de eerste verkenningstochten in de regio rond mijn woonplaats, Koekelare, op zoek naar arriverende kiekendieven en ander moois, viel mij op dat ik precies 'andere' vogels zag dan vorige jaren. Natuurlijk is dit reuze subjectief, maar toch. Ik miste meer dan anders Graspiepers en Grutto's maar zag en hoorde meer Blauwborsten en Gele Kwikstaarten. Roodborsttapuiten zijn bijna een zekerheid geworden tijdens een

ritje tussen velden en akkers. En misschien is het mijn verbeelding, maar op meer verschillende plaatsen dan vorige jaren mocht ik genieten van Veldleeuweriken die hoog in de lucht als vanouds kwinkleerden. Bovenal viel mij verder de rust op de velden op. En laat ik nu mijn brugje naar de vorige alinea maken. Is veel regen voor de meerderheid van de mensen in de eerste plaats vooral vervelend, voor de landbouwers is te veel neerslag een heuse frustratie: de dringende landbewerking – van welke aard ook – moet voortdurend worden uitgesteld. Ik kan me enkel proberen voor te stellen hoe op en rond menige hoeve vloekend en nagelbijtend naar de volgende buienzone werd getuurd, de laarzen wegzinkend in de modder van de akkers.

En terwijl het vele werk op zich moest laten wachten, namen vogels die anders al veel eerder verstoord worden door de drukte op de percelen, hun plaatsjes in. Bruine Kiekendieven vonden in vette graslanden heerlijke nestplekken, Kieviten verdedigden met hand en tand hun nestkuiltjes

tegen al wat te dichtbij kwam, en plots zag ik op een volledig ondergelopen akker een vogel die ik als broedvogel nog niet in deze regio had gezien: een Kluut! Zou het? Er ontspoon zich bij mij een innerlijke tweespalt. Ik wilde dat die nattigheid (voor de boeren, maar ook voor mezelf) gauw zou ophouden, maar hoopte tegelijk stilletjes van niet: natte percelen zouden de landbouwactiviteit nog wat verder uitstellen en hopelijk konden de jongen ondertussen veilig het nest verlaten ...

Op een latere datum kon ik bovenstaande foto nemen. Vind je de drie ukjes? Ondertussen is hier en daar toch al gemaaid, geploegd, gezaaid en geplant maar die jongen hebben hun nest succesvol kunnen verlaten. Nu is het de hoogste tijd om de landbouwer van dat perceel een geslaagde en rijke oogst toe te wensen! En hopelijk brengen talloze weiden en akkers dit jaar nog heel veel vruchten op: plantaardige, maar ook met poten en een snavel ...

Filip Declerck

BEGIJN LE BLEU

Als natuurwerkgroep ben je nooit alleen aan het werk. Naast de vogels zijn mensen de belangrijkste spelers in alle projecten van NWG De Kerkuil. Ook in deze editie zetten we graag even de spotlight op een persoon die op een of andere manier van dichtbij of wat verderaf betrokken is bij de projectwerking van onze natuurwerkgroep.

Deze keer is de schijnwerper gericht op iemand die het gewend is in de schijnwerpers te staan: Begijn le Bleu. Begijn is lid en sponsor van NWG De Kerkuil en grote fan van de werking.

Portret

Begijn le Bleu (53) is bij het grote publiek bekend als stand-upcomedian, minder bekend is dat hij voordien leraar was. Die vaardigheden als leraar kan hij nu nog gebruiken: Begijn is natuurgids en gidst regelmatig vogelwandelingen, uiteraard doorspekt met de nodige humor. Als meesterverteller en gepassioneerde vogelkijker was het niet verwonderlijk dat hij het waar zou maken in de wereld van de Podcasts. 'Fwiet! Fwiet!' telt inmiddels meer dan 60 afleveringen, ideaal voer voor de birdnerds.

In 2020 bracht hij het boek 'Fwiet! Fwiet!' uit, gevuld met herkenbare verhalen zoals ieder van ons die al eens meegemaakt heeft. Inmiddels is hij ook hoofdredacteur van het stijlvolle Fwiet vogelmagazine, een magazine dat halfjaarlijks verschijnt en bestaat uit 144 pagina's geschreven door de

beste natuurpennen en -fotografen.

Band met NWG De Kerkuil

Begijn leerde NWG De Kerkuil verrassend genoeg kennen op de Landelijke Dag van Sovon - zeg maar de Nederlandse Vogeldag - enkele jaren geleden. Projectcoördinator Wim Bovens vertegenwoordigde er Batumi Raptor Count met een infostand. Beide heren raakten aan de praat en van het een kwam het ander: Begijn maakte zich lid van NWG De Kerkuil en trok enkele malen mee het veld in om de werking van de natuurwerkgroep beter te leren kennen. Wat hem van in het begin opviel, was de dynamiek: die jonge groep fijne mensen die zich inzet voor de agrarische natuur, die een positief contact heeft met de landbouwers, die aantoont dat samenwerking kan. Die cohesie noemt hij uniek in Vlaanderen.

Favoriete projectvogel

De vraag wat zijn favoriete projectvogel is, blijkt moeilijker dan verwacht. 'Als ik mijn hart laat spreken, zou ik Grauwe Kiekendief zeggen' antwoordt hij na even denken, 'maar ik denk dat ik toch een lans wil breken voor de Steenuil... of de Boerenzwaluw? Nee wacht, de Ringmus is ook een projectvogel, toch?'

Na wat denkwerk blijft Begijn toch bij de Steenuil, een soort om in de gaten te houden. De Steenuil houdt van open landschap met begraasde weiden, eventueel wat boomgaarden. Dat leefgebied van de Steenuil

staat de laatste decennia sterk onder druk en dat raakt Begijn duidelijk: 'Wanneer ik wandelingen begeleid probeer ik mensen zo veel mogelijk te enthousiasmeren, maar eigenlijk gaat het niet goed met vele vogelsoorten. Het aantal zwaluwen dat ik tegenwoordig tegenkom, het is gewoon erbarmelijk. Ik wil de mensen ook niet depressief naar huis laten gaan, maar het probleem moet wel aangekaart worden. Het is een moeilijk evenwicht.' Los daarvan is de Steenuil een onwaarschijnlijk mooie vogel.

Een anekdote die Begijn is bijgebleven in verband met de werking van NWG De Kerkuil is de eerste keer dat hij Bruine Kiekendieven in de hand hield. Vier jongen werden uit het veld gehaald om geringd te worden, maar vreemd genoeg werd het adulte vrouwtje ook bij het nest aangetroffen. De vogel was overduidelijk verzwakt, ondervoed en had diarree. Niet veel later stierf ze. Er werd beslist de vier jongen naar het Opvangcentrum voor Vogels en Wilde dieren te brengen; het mannetje zou de vier jongen immers niet van voldoende voedsel kunnen voorzien. Eens de jongen zelfstandig konden jagen,

werden ze geringd, getagd en vrijgelaten in de buurt van de Blankaart. Het verhaal had dus toch een happy end. *(Dit verhaal staat ook uitgeschreven in magazine nr 85 pagina 20, alsook in het boek van Begijn, 'Fwiet' pagina 200).*

Blik op de toekomst

Begijn studeerde land- en tuinbouw. De boerenstiel vindt hij machtig, maar het is zo jammer dat de natuur daarin positie verloren heeft. Spijtig, want die boeren natuur was echt uniek voor onze streken. Op vele plaatsen zie je tegenwoordig helaas dat landbouw en natuur tegenover elkaar komen te staan.

Het is een moeilijke situatie. Toch is Begijn hoopvol. De relatie van NWG De Kerkuil met de landbouwers toont echter aan dat samenwerken wel degelijk kan, met wederzijds respect. Het is maar te hopen dat de vonk overslaat naar andere delen van het land.

Deze natuurwerkgroep heeft een voorbeeldfunctie, aldus Begijn.

Wat wens je NWG De Kerkuil toe?

'Een grote verkoop van Fwiet vogelmagazine via NWG De Kerkuil!' wordt gevolgd door een bulderlach. We hadden kunnen weten dat Begijn sluikreclame zou maken. 'De toekomst van NWG De Kerkuil zelf ziet hij rooskleurig. Het is een gezonde mix van meer ervaren en jonge mensen, gemotiveerde vrijwilligers met het hart op de juiste plaats.

Het is ook ongelooflijk hoe deze mensen zoveel nesten van kiekendieven vinden, daar moet zoveel tijd in kruipen! En monitoring is zo belangrijk, dan heb je voer waarmee je naar de boer kan gaan om aan te tonen hoe het ervoor staat en wat zij kunnen betekenen voor de projecten.'

Tot slot wenst Begijn ons dit seizoen nog twee broedgevallen van Grauwe Kiekendief; eentje van de Blauwe Kiekendief en eentje van Steppenkiekendief, liefst allemaal in de hof van de broeders van Westvleteren zodat we met z'n allen uitgenodigd kunnen worden om er een vat te gaan drinken. Schol!

*tekst en foto's
Tom Bovens*

SLAAPPLAATS IN GAMBIA

In maart op vakantie gaan naar Gambia, West-Afrika, klinkt voor veel mensen als muziek in de oren, maar zeker voor mij, als kiekendieffanaat. De meeste Bruine Kiekendieven zitten dan nog in hun overwinteringsgebied.

Na contact met onze collega's van GKA (Grauwe Kiekendief - Kenniscentrum Akkervogels, NL) kreeg ik de coördinaten van enkele slaappleaatsen waar een gezenderde Grauwe Kiekendief de nacht doorbracht. Na controle op Google Maps, bleek de slaappleaats op amper 30 km van onze lodge te liggen, geweldig! Eén klein detail, tussen de lodge en de slaappleaats ligt de Gambia rivier ...

Aangekomen in onze lodge werd de lokale vogelgids onmiddellijk enthousiast van het idee om de slaappleaats op te zoeken, maar hij moest goedkeuring en een offerte krijgen van zijn baas. De 30 km om tot aan de andere kant van de Gambia rivier te geraken, werden in de praktijk 167 km. 's Anderendaags kregen we te horen dat het perfect mogelijk was, voor de prijs van nog geen 800 euro, 798 euro, wel-

teverstaan. No way! Daar heb ik toch een nacht niet goed van geslapen.

De volgende dag werd ik op een wandeling aangesproken door een andere vogelgids die interesse had in mijn Kite verrekijker. Hij had al gehoord van stabilisatie, maar die zelf nog niet ervaren. Van het één kwam het ander en voor we het beseften, hadden we een trip naar de slaappleaats geregeld tegen een zéér acceptabele prijs. Het was enkel even wachten tot hij zijn meerdaagse gidsbeurt afgerond had om zelf op pad te kunnen gaan.

Ansu Jawara

Eindelijk was het 18 maart, dé dag! Tot op heden hadden we nog geen kiekjes gezien. De opdracht was 'simpel' voor onze vogelgids, Ansu Jawara a.k.a. The Professor: breng ons tegen de vooravond naar locatie X, voor de rest doe je je ding met focus op roofvogels.

Kleine Grijze Slangenarend

Wat een dag was me dat zeg! Fantastische waarnemingen van Palmgier, Kapgier, Witruggier, Grijze Wouw, Geel-

snavelwouw, Grauwe en Bruine Kiekendief, waaronder een donkere morf Grauwe Kiekendief man, Europese Slangenarend, Beaudouin's Slangenarend, Bruine Slangenarend, Kleine Grijs Slangenarend, Kaalkopkiekendief, Sprinkhaanbuizerd, Hagedisbuizerd, Gabarhavik, Donkere Zanghavik, Shikra, Torenvalk, Grijs Torenvalk en Wahlberg's Arend. Afrikaanse Zeearend en Afrikaanse Havikarend tekenden helaas niet present.

De Professor haalde het onderste uit de kan om ons een ongelooflijke ervaring te bezorgen. Van zijn kant vond hij het ongelooflijk interessant om naar een gebied te gaan dat hij niet kende om daar naar de slaapplaats te zoeken. De slaapplaats lag op een kleine kilometer van een dorpje, grenzend aan velden waar ze uien aan het planten waren. Klein detail: de ramadan was bezig, dus het merendeel van de Gambianen, waaronder ook onze Professor, was aan het vasten bij 44 graden Celsius.

We waren anderhalf uur voor zonsondergang ter plekke en mochten met toestemming van het dorps hoofd het veld betreden. Terwijl mijn vriendin meehielp met het planten van de uien en de Professor en het dorps hoofd zich naar het oosten richtten om even te bidden, scande ik de om-

geving af: percelen hooiland en een niet nader gedetermineerd graangewas (waarvan een deel afgebrand was), afgewisseld met natte, drassige stukken en hier en daar een middelgrote vijver. De sprinkhanen zag je overal doen wat ze goed kunnen: springen! Dit is een voedselrijk gebied voor kiekendieven en andere vogels.

Er liepen 5 Zwarte Kroonkraanvogels rond en op zowat elk struikje zag je een Sahel-scharrelaar zitten terwijl de Vorkstaartplevieren acrobatische vluchten uitvoerden boven de vijvers. Zelfs een Noordelijke Karmijnrode Bijeneter staat daar op mijn netvlies gebrand! Vogels weten waar het goed is!

De exacte locatie van de slaapplaats was niet langer geschikt om te slapen. Het gewas was immers deels afgebrand en de rest lag plat, maar de omgeving was wel uiterst interessant, dus we vatten post boven op een aarden heuveltje om heel de omgeving in het oog te houden. Er vlogen 19 Bruine Kiekendieven voorbij en 2 Grauwe Kiekendieven. Ze moeten achter een bosje geland zijn, net uit ons zicht, maar dat ze hier kwamen slapen, dat staat vast. Heerlijk om te beseffen dat je op een plek staat waar de kiekendieven die je in het broedseizoen in Vlaanderen beschermt, hun

winter doorbrengen.

Kiekendieven en slaapplaats-tellingen worden uiteraard gelinkt aan zonsondergang, het moment dat de Professor mag eten en drinken tijdens de ramadan. Op terugweg naar de auto komt het dorps hoofd ons tegemoet met zijn schattig dochtertje van 6 jaar. Hij heeft water en eten mee, een overheerlijk, traditioneel, goed gekruid stoofpotje. Wat een gastvrijheid! We praten wat over het gebied en blijkbaar komen er hier soms Franstaligen jagen, wat tegen de wet is. De Professor neemt initiatief en wisselt contactgegevens uit met het dorps hoofd. De Professor is ervan overtuigd dat dit gebiedje extra bescherming nodig heeft en zal de nodige stappen ondernemen. We staan erop het dorps hoofd te vergoeden aan de prijs die we in onze lodge zouden betalen voor een maaltijd ... wederzijdse dankbaarheid en respect. Het dorps hoofd kruipt met zijn liefvallig dochtertje op een bromfietsje en loodst ons naar de terugweg.

Topdag!

Wim Bovens

HET VERHAAL VAN DELFINE

Delfine werd geboren in 2023, in een gerstveld in Avekapelle, Veurne. Op hetzelfde perceel, 197 meter verder, was er nog een broedgeval van Bruine Kiekendief. Het nest werd opgevolgd door Jef Desaever, Ina Stekelorum en Pieterjan Deconinck. Delfine en haar zus (nestje van 2) werden op 28 juni 2023 geringd en gezenderd door Kjell Janssens. De jonge vogel werd uitgerust met 3G-zender, wat inhoudt dat ze weinig data zal doorsturen vanuit Afrika, aangezien het 3G-netwerk daar niet gebiedsdekkend is. Mocht ze een 4G-zender hebben gehad, dan hadden we nog minder kans om punten uit Afrika doorgestuurd te krijgen.

Op 25 juli 2023 spreidde Delfine haar vleugels en verliet ze haar nestlocatie om de wijde wereld te verkennen. Ze leek eerst wel wat gedesoriënteerd en vloog 16 km oostwaarts naar Koekelare om daarna 75 km in zuidwestelijke richting te vliegen tot in Amettes (Frankrijk). Daar bedacht ze zich en vloog ze noordwaarts tot in Duinkerke om dan langs de kust naar de Uitkerkse polders te vliegen. Deze trip heeft ze in 2 dagen volbracht.

De Uitkerkse polders bevielen haar blijkbaar goed, want ze is daar gebleven tot 11 september. Daarna is ze effectief aan haar migratie begonnen. Delfine vloog niet langs de kust, maar passeerde net oostelijk van Parijs en westelijk van De Brenne richting de Pyreneeën.

Op 17 september vloog ze gezwind de Pyreneeën over. In Zaragoza is ze van vliegrichting veranderd en vloog ze recht naar Valencia (het begint op een muzikale trekroute te lijken ...). In Alicante vloog ze de Middellandse Zee over: ze deed 10 uur en 15 minuten over een afstand van 252 km. Niet de meest efficiënte keuze, maar ze heeft het wel gehaald!

Via Algerije, Marokko, Mali en Mauritanië belandde Delfine op 1 oktober uiteindelijk opnieuw in Mali, waar ze even heeft moeten zoeken naar een geschikte overwinteringsplek. Op 28 oktober vond ze die plek, niet ver van de rivier de Niger, in een natte, grote vallei.

Op 9 februari en op 23 maart 2024 heeft Delfine even contact gehad en werden haar data doorgestuurd. Het is altijd heel hoopvol een teken van leven te krijgen na enkele maanden radiostilte!

Op 21 april is ze vertrokken richting Europa, waar ze als 2de kalenderjaar vrouwtje kan broeden. Het is niet vanzelfsprekend dat dat ook zal gebeuren. Op de terugvlucht nam ze een meer oostelijke route dan verwacht werd, waardoor ze in Tunesië aan de Middellandse Zee belandde. Vanaf hier kwamen de zendergegevens opnieuw met grote regelmaat binnen.

Van sommige vogels is het bekend dat ze de Middellandse Zee oversteken via de laars van Italië, maar Delfine verkoos om rechtstreeks van Tunis naar Napels te vliegen: een tocht van 575 km waar ze 16 uur en 3 minuten over gedaan heeft.

En dan zijn daar de Alpen op 8 mei ... Deze bergketen wordt door kiekendieven minder gemakkelijk overgestoken dan de Pyreneeën. Vorig jaar liet Grauwe Kiekendief Sandrine het leven in de Alpen. Delfine heeft de Alpen afgetast, maar waagde de oversteek niet. Vermoedelijk speelden het weer en de wind hierbij ook een rol. Ze besloot om een poosje in Italië te blijven. Ze vond kennelijk een favoriet veld ten zuidoosten van Milaan aan de rivier Adda waar ze op krachten is gekomen.

Volgens de European Breeding Bird Atlas 2, broeden er in die regio effectief 10 tot 99 koppels Bruine Kiekendief. Ze had hier dus effectief kunnen blijven, maar op 26 mei vond de juffrouw het welletjes; ze heeft zich niet laten vangen door de charmes van die Italiaanse mannen.

Ze ondernam een succesvolle (!) poging om de Alpen over te steken, vermoedelijk dankzij ideale weersomstandigheden en wind. Het hoogste punt dat ze liet opmeten was op 3.395 meter hoogte! Delfine heeft de Alpen dan ook op 1 dag overgestoken. Op het moment van het schrijven van dit artikel, zat ze net onder Keulen in Duitsland. De teller van de zender op haar rug staat daarmee op 19.455 km. Ze is bijna "thuis" en zal dan meer dan 20.000 km in een jaar tijd gevlogen hebben!

Wim Bovens / Kjell Janssens

foto: Wim Bovens

HUISZWALUWEN 2023

Bij het lezen van dit artikel komt wellicht een zomer gevoel bij je op. Huiszwaluwen zijn namelijk onze zomergasten. Wie geniet er niet van hun sierlijke vluchten en hun gekwetter?

Jaarlijks gaan onze medewerkers op pad voor hun telling, waarvoor dank. Eveneens een gemeend 'Dankjewel' aan alle bewoners die de Huiszwaluwen bij hen laten wonen.

Elk jaar is het uitkijken naar de telcijfers. In 2022 was er in ons werkingsgebied een stijging van 13,3% ten opzichte van 2021, ofwel een toename met 160 nesten. Dit jaar (2023) merken we echter een daling met 89 nesten (-6,65%). Ter vergelijking: in 2014 waren er in het werkingsgebied 1246 bewoonde nesten.

Er is één stad die geweldig opvalt: Diksmuide. Daar stellen we immers een zeer sterke daling van maar liefst 96 nesten vast, wat een afname van -42,67% tegenover 2022 betekent. In dat jaar noteerden we daar ook al een daling van 11%.

De sterke daling in Diksmuide is wellicht te wijten aan de moeilijke(r) omstandigheden waarmee de Huiszwaluw te kampen heeft tijdens de periode van nestbouw (droogte, slechte kwaliteit van de beschikbare modder ...), en ook een daling van het aantal locaties (van 23 adressen in 2022 naar 19 adressen in 2023).

Als we de telcijfers in het volledige werkingsgebied bekijken, dan zijn de deelgemeenten met de grootste daling respectievelijk Kaaskerke (-26 nesten), Nieuwkapelle en Merkem (beide -20 nesten). Gelukkig zijn er ook deelgemeenten met sterke stijgingen, zoals St-Joris Nieuwpoort (+15 nesten), Houthulst (+14 nesten) en Zande (+12 nesten).

Heel opvallend is de sterke stijging van het aantal Huiszwaluwen dat gebruikmaakt van kunstnesten. In procenten uitgedrukt bedroeg het aantal kunstnesten ten opzichte van het totale aantal nesten in 2021 6,48%, in 2022 12,52% en in 2023 niet minder dan

18,03%. In verschillende andere regio's in Vlaanderen is dezelfde trend waar te nemen. Binnen het werkingsgebied wordt in de toekomst dan ook nog meer ingezet op het ophangen van kunstnesten voor Huiszwaluwen.

Uitleg bij de samenvattende tabel:

kolom A en C bevatten de naam van de (deel)gemeente

kolom B bevat het aantal bewoonde nesten en eronder de procentuele stijging of daling ten opzichte van vorig jaar

kolommen D tot/met G bevatten de telcijfers 2023

kolommen H en I bevatten de procentuele vergelijking t.o.v. 2022

kolommen J tot/met M bevatten de telcijfers 2022

*Patrick Claeys
Koekelare*

A	B	C	2023						2022			
			D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
Gemeente		Deelgemeente	Nest modder	Kunst nest	Totaal	Adres aantal	Vgl 2022 %	Vgl 2022 %	Nesten modder	Kunst nest	Totaal	Adres aantal
De Panne	36	Adinkerke	34	2	36	20	133,33	33,33	27	0	27	19
	33,33	De Panne	0	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0
Alveringem	97	Alveringem	20	0	20	13	55,56	-44,44	36	0	36	14
	-27,07	Beveren ad IJzer	6	0	6	2	150,00	50,00	4	0	4	2
		Stavele	39	5	44	12	72,13	-27,87	56	5	61	16
		Fortem	1	0	1	2	50,00	-50,00	2	0	2	2
		Izenberge	19	7	26	5	86,67	-13,33	30	0	30	4
Diksmuide	129	Beerst	9	0	9	1	100,00	0,00	9	0	9	1
	-42,67	Diksmuide	14	0	14	1	73,68	-26,32	19	0	19	1
		Esen	9	4	13	2	92,86	-7,14	14	0	14	2
		Kaaskerke	23	9	32	3	55,17	-44,83	58	0	58	3
		Keiem	1	0	1	1	16,67	-83,33	6	0	6	3
		Lampernisse	12	0	12	2	52,17	-47,83	23	0	23	2
		Leke	17	0	17	2	85,00	-15,00	20	0	20	2
		Nieuwkappelle	10	0	10	3	33,33	-66,67	30	0	30	3
		Pervijze	6	10	16	2	76,19	-23,81	21	0	21	2
	Sint-Jacobscappelle	3	0	3	1	25,00	-75,00	12	0	12	2	
	Woumen	0	2	2	1	15,38	-84,62	13	0	13	2	
Houthulst	85	Houthulst	36	0	36	4	163,64	63,64	22	0	22	2
	-6,59	Klerken	0	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0
		Merkem	49	0	49	6	71,01	-28,99	69	0	69	5
Koekelare	79	Koekelare	0	32	32	5	86,49	-13,51	6	31	37	9
	9,72	Bovekerke	0	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0
		Zande	40	7	47	2	134,29	34,29	33	2	35	2
Koksijde	80	Koksijde	0	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0
	66,67	Oostduinkerke	18	43	59	7	122,92	22,92	5	43	48	2
		Wulpen	19	0	19	3	100,00	0,00	30	0	30	6
Lo-Reninge	120	Lo	65	0	65	8	85,53	-14,47	76	0	76	10
	-8,40	Noordschote	5	0	5	1	125,00	25,00	4	0	4	2
		Pollinkhove	0	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0
		Reninge	50	0	50	3	98,04	-1,96	51	0	51	3
Nieuwpoort	230	Nieuwpoort	8	36	44	4	97,78	-2,22	10	35	45	6
	6,48	St-Joris	34	0	34	3	100,00	0,00	34	0	34	2
		Ramskappelle	130	22	152	10	110,95	10,95	119	18	137	10
Veurne	396	Houtem	24	4	28	9	112,00	12,00	25	0	25	11
	8,20	Beauvoorde	26	2	28	4	140,00	40,00	20	0	20	4
		De Moeren	39	6	45	10	91,84	-8,16	49	0	49	6
		Veurne	72	20	92	44	91,09	-8,91	92	9	101	46
		Bulskamp	58	0	58	4	92,06	-7,94	63	0	63	3
		Steenkerke	29	0	29	2	100,00	100,00	0	0	0	0
		Booitshoeke	25	0	25	1	92,59	-7,41	27	0	27	1
		Avekappelle	13	9	22	5	129,41	29,41	10	7	17	2
		Eggewaartskappelle	54	15	69	6	107,81	7,81	50	14	64	5
			0						0			
nwg Kerkuil			1017	235	1250	214	93,35	-6,65	1175	164	1339	217
			Nest modder	Kunst nest	Totaal	Adres	Vgl 2022 %	Vgl 2022 %	Nesten modder	Kunst nest	Totaal	Adres

ZWALUWTILLEN 2023

In het werkingsgebied van Natuurwerkgroep De Kerkuil ben ik door de jaren heen zowat het aanspreekpunt geworden als het gaat om Huiszwaluwen. Bij opzoekingen naar informatie over zwaluwtillen, omdat ik hierover meerdere vragen kreeg, stelde ik vast dat er geen opvolging was betreffende aantallen, locaties en effectief gebruik door Huiszwaluwen. Dat was de start om het zelf te doen. In 2021 werd aangevangen met een eerste inventarisatie van de bestaande zwaluwtillen in Vlaanderen. Het inventariseren was en is echter niet mogelijk zonder de hulp van de Regionale Landschappen, de lokale boswachters, de lokale milieuambtenaren, de lokale werkgroepen en natuurverenigingen Hierbij een gemeente dank aan allen die me hierbij h(i)elpen.

In kaart brengen

2022 was een druk jaar, en de opvolging stond dan ook op een lager pitje. In 2023 had ik er een punt van gemaakt om zo veel mogelijk tillen te bezoeken. Samen met mijn echtgenote besteedde ik hier meerdere dagen aan, gekop-

peld aan wat toerisme en genieten van de streek. Wat ons opviel: de grote verscheidenheid aan types til, net als het contrast tussen de verschillende ongebruikte tillen ten opzichte van een paar tillen vol bewoonde nesten en helaas ook een soms ondoordachte plaatsing. In de loop van de zomer van 2023 bezocht ik 36 zwaluwtillen. Hierdoor heb ik er ondertussen al 45 ter plaatse gezien. Rekening houdend met tillen die voorheen al bezocht waren, staan er in 2024 nog een tiental op het programma. Het valt op dat het niet enkel openbare besturen zijn die tillen plaatsen. Er zijn ook privé-initiatieven, zowel door firma's als door private personen. Ondertussen wordt af en toe al een til verplaatst naar een betere locatie, omdat ze niet bewoond werd. Dit alles maakt een correcte inventarisatie en opvolging wat moeilijker.

Geslaagde zwaluwtil

Wij mensen kunnen en moeten rekening houden met een aantal voorwaarden voor een goede bezetting door Huiszwaluwen. De belangrijkste

zijn:

- nestkommen voldoende hoog boven de begane grond;
- groen, water en modder in de omgeving, maar geen bomen dicht bij de til;
- bestaande nabije bewoonde nesten Huiszwaluwen (modder of kunstnest) verhogen de kans op een snelle bewoning in de zwaluwtil;
- een goede aanvliegroute zonder hindernissen (vlaggen, bomen of struiken ...).

Op een paar locaties wordt gebruik gemaakt van een lokinstallatie. Meestal gebeurt dat met een zonnepaneeltje en een timer. Hou echter in gedachten dat het de Huiszwaluwen zijn die beslissen waar ze nestelen. Opvallend zijn de meerdere types nestkom die benut worden. Er zijn zowel aangekochte modellen als zelfgemaakte. Bij een paar tillen werden nestkommen voor Boerenzwaluw benut. Helaas zijn de nestkommen bij een paar tillen slecht geplaatst, wat bewoning niet ten goede komt. Bij een aantal zwaluwtillen staat een informatiebord(je). De aanwezigheid hiervan is een goede zaak, het maakt passanten en

bezoekers ook attenter. Wat de inventaris betreft, deze is zeker niet 100% correct, maar ze scheidt wel een goed beeld.

De meest opvallende bewoonde zwaluwtil staat in Oud-Turnhout nabij De Liere-man. Deze til met 2 lagen en samen 18 kunstnesten werd door Huiszwaluwen aangevuld met vele moddernes-ten. Deze til toont het ideale streefbeeld, met het ideale resultaat. De foto bewijst dat het systeem zwaluwtil wel degelijk werkt ... bij ideale (omgevings) voorwaarden.

De cijfers

In 2023 waren me 63 zwaluwtillen bekend, waarvan er 7 privé geplaatst werden. Hierbij werd geen rekening gehouden met eventuele nog overgebleven tillen van de Vlaamse Waterweg. Deze (7 stuks) werden indertijd tijdelijk geplaatst bij de vervanging van bruggen over het Albertkanaal. Een aantal van die locaties heb ik in 2023 be-

zocht, maar de tillen waren er niet meer. Wel zag ik dat er onder de nieuwe bruggen kunstnesten voor Huiszwaluw opgehangen waren.

Van 5 tillen heb ik geen telcijfers, maar van de 63 tillen waren er minstens 13 bewoond. Het nazien of er bewoning is aan een til verloopt moeilijker omdat je lang(er) ter plaatse moet blijven. Om correct te tellen is het zelfs aangewezen op meerdere data te tellen. Het opvolgen aan een woning gaat vlotter, alleen al omdat de bewoners zelf 'hun nestjes' in de gaten houden en je kunnen zeggen welke nestkammen bewoond zijn.

In 2023 was er een bewoning variërend van 1 nest tot 31 nesten aan de al benutte zwaluwtillen, met in totaal minstens 103 bewoonde nesten. In 2022 werden er slechts 32 genoteerd. Twee tillen die in 2022 door 1 koppel bewoond waren, bleven in 2023 helaas leeg. Huiszwaluwen zijn koloniebroeders, dit is wellicht

de oorzaak. Bij één til werd predatie door een gaai opgemerkt.

Wat de verdeling van huiszwaluwtillen per provincie betreft:
Oost-Vlaanderen: 19
Antwerpen: 15
West-Vlaanderen: 15
Limburg: 8
Vlaams-Brabant: 5
Hoofdstedelijk Gewest: 1

Onderstaande fotoreeks toont een variatie aan modellen van zwaluwtillen.

Oproep

Bij deze wil ik ook een oproep doen. Mocht je ergens langs een zwaluwtil komen, mag je steeds de locatie melden. Het kan altijd een til zijn die me nog niet bekend is. Jaarlijks worden nieuwe tillen geplaatst. Wie tijdens de zomerperiode langs gaat, mag ook altijd eventuele bewoning melden. Alvast dank.

Patrick Claeys, Koekelare

Appelvink

Je ziet ze niet zo vaak, appelvinken. Of ik alvast niet. Niet moeilijk, want volgens Wikipedia "houden appelvinken zich liefst op in de toppen van hoge bomen". Alleen om te drinken of in het najaar en tijdens de winter, om gevallen zaden op te pikken, verwaardigen ze het zich om even af te dalen. Dit exemplaar is er dus ene die helemaal conform de regels halfweg februari in de tuin neerstreek om zich rustig te goed te doen aan de zonnebloempitten tussen het strooivoer.

Stefaan Cornelus

Laat me met rust!

Tijdens het trektellen zag ik deze buizerd lastiggevalen worden door een groep kauwen en kraaien. Het leven van deze roofvogel is niet altijd even makkelijk!

Patje Buf

Ooievaar

Tijdens een wandeling door De Blankaart – jaja, het pad was eindelijk opnieuw toegankelijk na de zondvloed – werd ik getraakteerd op overzeilende ooievaars. Ze waren met zijn drieën en cirkelden traag over de Rhillebroeken. Eentje ervan heb ik op foto gezet.

Filip Declerck

Sperwer

Deze foto is genomen door Eddy de Raet tijdens zijn ochtendkoffietje in de veranda. Hij kreeg bezoek van een Sperwer aan de voertafel en kon dat moment vastleggen. Zijn vriend Jef Germonpre vond dit de moeite om door te sturen, met goedkeuring van Eddy, om in het tijdschrift te plaatsen.

Eddy twijfelde over de determinatie tussen een Havik of een Sperwer, maar Jef dacht eerder aan een Sperwer. En Jef had gelijk! Dit is een jong mannetje Sperwer, het rood op zijn wangen wordt al wat zichtbaarder. Een Havik zou veel grotere, krachtigere poten hebben, een langere afgeplatte kop en geen tekenen van rode wangen. Een Havik zou ook de hele foto in beslag hebben genomen, want die is zo groot bijna als een Buizerd.

De tuinvogeltjes mogen blij zijn dat ze allemaal veilig in de struiken zitten. Het ontbijt voor de Sperwer zal mogelijks uitgesteld geweest zijn naar een brunch.

Eddy de Raet

Serenade voor het oor

Vroeger zag en hoorde je de Veldleeuwerik overal te velde (What's in a name?). Maar tegenwoordig moet je geluk hebben om er eenje te horen zingen. Wel, dat geluk heb ik! Door mijn passie voor vogels, door akkervogeltellingen te doen en door het vele veldwerk te verrichten voor NWG De Kerkuil, kom ik ze nog regelmatig tegen.

Al zingend naar grote hoogte om daar wat te blijven fladderen en daarna, alsof hij een parachute aan heeft, naar beneden te vallen. Zalige vogels!

Wim Bovens

VOGELS EN HUN SNAVELS deel 2

In het vorige tijdschrift kwamen de snavelvormen en de relatie tot voedsel aan bod. Snavels kunnen ook benut worden en belangrijk zijn voor andere zaken dan voedsel zoeken.

Hoewel ze aangepast zijn aan de manier waarop een vogel zijn voedsel vindt, verscheurt, hakt of eet, hebben vogelsnavels nog veel meer taken. Zoals wij onze handen gebruiken om taken uit te voeren, zo gebruiken de vogels hun snavels voor vele doeleinden.

Verleidingsonderdeel bij de balts

Snavels zijn vaak felgekleurd om goed op te vallen bij de balts en de partnerkeuze. Dansend laat het mannetje zijn snavel uitbundig zien, steekt de snavel nog eens extra in de lucht of maakt er een klepperend geluid mee.

De dame laat het uiterlijk van de snavel van een toekomstige partner meespelen bij haar keuze. Vogels gebruiken vaak hun snavel om elkaar aan te raken of te 'strelen'.

Nestbouw

De meeste zangvogels hebben een dunne snavel waarmee ze heel vakkundig nestmateriaal zoals takjes, grassen en veren kunnen vinden en oppakken. Hun snavel gebruiken ze behendig om met het nestmateriaal naar het plekje te vliegen waar ze hun nest aan het bouwen zijn. Ook de nestbouw zelf gebeurt met de snavel. Vaak ziet zo'n nest er ingewikkeld uit. Takjes, mos en veertjes worden vakkundig in elkaar gevlochten met slechts de snavel als gereedschap.

De snavel van een Specht wordt dan weer gebruikt als hakboor. In de lente klinken de klopgeluiden door het bos. De Specht is dan bezig een gat uit te hakken in de schors van de boom. Als het hol klaar is, kan hij er met zijn partner intrekken.

Schoonhouden van de veren en het nest

Dagelijks nemen vogels in-

stinctief veel tijd om hun verentooi in orde te houden. Voor het vliegen hebben ze een schone, goed onderhouden en gladgestreken veren(pracht) nodig. De veren worden schoongepikt en gladgestreken. Tussen de veren worden de parasieten verwijderd. Alles wat er niet hoort, pikt een vogel tussen zijn veren vandaan. Elke veer wordt afzonderlijk 'onder de snavel genomen' en helemaal uitgekamd. Een vogel is er dan ook een groot deel van de dag mee bezig. Bij meerdere vogelsoorten wordt ook het nest ontdaan van vuil en rommel, met behulp van de snavel.

Voederen van jongen

Het voeren van de jongen is een heel belangrijke taak. Als vogels eten gaan zoeken, be-

waren ze dat meestal in hun snavel en vliegen ze ermee naar het nest. Daarna wordt het eten overgeheveld in de opengesperde bekjes van de kleintjes. Jonge vogels hebben een felle kleur aan de binnenkant van hun snaveltjes. Die felle kleur zie je duidelijk als de bek open gaat. Die kleur moedigt de ouders aan om nog meer eten te gaan halen.

Verdediging

De meeste vogels gebruiken als verdediging eerder hun vleugels of poten dan hun snavels. Pikken (een stekende beweging maken) doen vooral de vogelsoorten met spitse en lange snavels. Ze mikken vaak op de ogen van hun belager. Vogels met korte, sterke snavels gaan dan weer eerder bijten. Ze vechten onderling kleine conflicten uit door met de poten naar elkaar te grijpen, maar ernstige ruzies worden beslecht met de krachtige snavel waarbij ze elkaar ernstige verwondingen kunnen toebrengen. Ook bij een uilenpaar dat elkaar leert kennen is er in het begin sprake van snavelgevechten, waarbij het vrouwtje dominant is en fel kan uithalen. Later gaat dit over in een soort kopjes geven. Roofvogels hebben imposante, kromme snavels maar vertrouwen bij hun zelfverdediging vooral op hun klauwen. Een in het nauw gedreven roofvogel werpt zich op de rug en strekt de scherpe klauwen verdedigend uit naar zijn belager (dat merken de

vrijwilligers bv. bij nestcontrole van Bruine Kiekendieven). Een meeuw die tegenover een agressieve soortgenoot staat en niet (meer) wil vechten, wendt de kop met de scherpe snavel af als teken van overgave.

Produceren van geluid

Bij het produceren van geluid speelt de snavel een iets minder grote rol, behalve bij Ooievaars, die geheel stemloos zijn. Het kleppen met de snavel is het enige geluid dat zij kunnen voortbrengen. Bij een vriendelijke begroeting, bijvoorbeeld tussen partners of ouders en jongen, wordt geklepperd met de kop achterover. Angst en agressie maken ooievaars kenbaar door met gebogen kop te kleppen. Spechten bakenen soms hun territorium af door met hun snavel op bomen te roffelen.

Afkoelen

Mensen die het te warm krijgen, gaan zweten. Dat zweet verdampt en die verdamping zorgt ervoor dat je het wat koeler krijgt. Vogels hebben geen zweetklieren. Zij doen het net even anders. Ze gaan met hun snavel open zitten. Tezeldertijd zorgen ze voor een meer oppervlakkige maar snellere ademhaling, waardoor zij een deel van hun speeksel 'verdampen'. Ze raken dus door het hijgen extra warmte kwijt. Gelukkig kunnen vogels over het algemeen goed tegen de warmte. Hun lichaamstemperatuur ligt na-

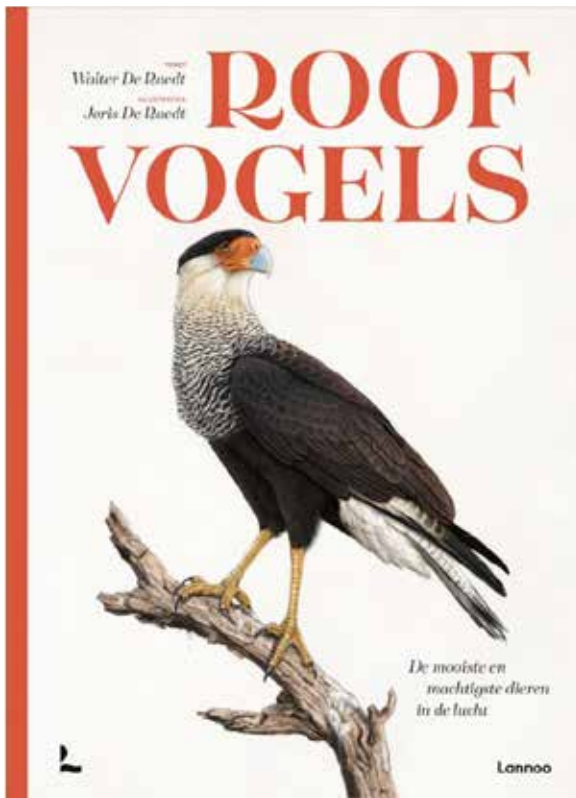
melijk tussen de 39 en 42 graden Celsius.

Weetje: Waarom steken vogels hun snavels weg tussen hun veren als ze slapen?

Vogels hebben een lichaamstemperatuur die veelal een stuk hoger is dan de omgevingstemperatuur. Een vogel loopt daarom constant gevaar om af te koelen en dan moet er meer gegeten worden om de temperatuur op peil te houden. Het verenkleed isoleert goed en dat beperkt het warmteverlies. Maar de snavel, ogen en neusgaten zijn kaal en niet geïsoleerd. Door de kop tussen de veren te stoppen profiteert de vogel van de isolerende werking van het verenkleed en beperkt hij het energieverlies en daarmee de voedselbehoefte. Om dezelfde reden trekken steltlopers soms één poot op om die tegen hun warmere lichaam tegen afkoeling te beschermen.

*Patrick Claeys,
Koekelare*

Dank aan Dhr. E.D. uit Nieuwpoort voor zijn reactie op deel 1 van 'Vogels en hun snavels'. Bij de alinea over 'pincetsnavels', kenmerkend voor insectenetters, werd verwezen naar de Merel. Dhr. D. merkte op dat "de merels in onze tuin vooral lekkere, zachte appels verkiezen. Sedert weken leggen we een halve appel vastgeprikt op het gras van de kleine stadstuin. Met tussenpozen wordt heel hard geslokt, de ganse dag door..." Merels pikken inderdaad graag een appel (en trouwens ook peer) mee. En reken maar dat ze frambozen en andere bessen ook weten te smaken!

ROOFVOGELS

Dit boek scoort een dikke onvoldoende wat betreft 'handig formaat als veldgids'. En maar goed ook! De focus van dit boek ligt namelijk op de illustraties en hoe groter die illustraties, hoe gedetailleerder en indrukwekkender die worden. Met een hoogte van 37,9 cm en een breedte van 27,8 cm is het een wel heel imposant boek geworden!

Joris De Raedt is niet zomaar de zoveelste illustrator die toevallig goed vogels kan tekenen; hij weet perfect de houding van een vogel weer te geven. Dat lukt hem zo wonderbaarlijk goed omdat hij de vogels heel nauwkeurig observeert en bestudeert in de natuur.

Aan de hand van schetsen en aantekeningen in het veld maakt Joris uiteindelijk een gedetailleerde lijntekening die in hoge resolutie ingescand

wordt. Die lijntekening wordt dan digitaal ingekleurd. Het resultaat is verbluffend! Zijn illustraties worden gebruikt in verschillende boeken, tijdschriften, musea en informatieborden in natuurgebieden. Arjan Dwarshuis noemt hem de Killian Mullarney van zijn generatie. Een mooier compliment kan je niet krijgen.

De teksten werden geschreven door Walter De Raedt, vader van Joris en voormalig leraar biologie. Interessante weetjes en nuttige parameters als lengte, spanwijdte, gewicht, alsook broedplek, leefgebied en voedsel worden overzichtelijk vermeld rondom de illustraties. Aan de vormgeving is duidelijk hard gewerkt, met als resultaat een boek dat zich aangenaam laat lezen en bekijken.

Het boek heeft zeker niet tot doel alle roofvogels van Euro-

pa te bespreken: een selectie van 28 vogels wordt besproken, mooi opgedeeld volgens de continenten waar ze voorkomen. Wat silhouetten, de anatomie en prachtige illustraties van eieren geven het boek een wetenschappelijk kantje.

Het boek past niet in mijn boekenkast omwille van de afmetingen. Het staat wel uitgestald achter mijn bureau waar het als eyecatcher fungeert voor eenieder die mij een bezoekje brengt. En ik kan u alvast verklappen dat het keer op keer de aandacht trekt!

Tom Bovens

KALENDER

Mystiek in de Simli

Verhalenwandeling

Wanneer: 20 september 2024

Tijdstip: 19.00 u. 19.15 u. of 19.30 u.

Locatie: Simli Nieuwpoort (exacte info na betaling)

Verschillende sprekers

Inschrijven: 3 euro per persoon (inclusief drankje)

Meer info en inschrijven op de website of via:

Kleurrijk Gambia

Reisverslag met focus op soorten vogels

Wanneer: donderdag 21 november 2024 om 19.30 u.

Locatie: Stationshuis, 9de Linieplein 1, 8650 Merkem

Spreker: Wim Bovens

Inschrijven: gratis maar verplicht

Meer info en inschrijven op de website of scan de QR code:

Wingtagproject uit de doeken

Lezing over het wingtagproject met enkele resultaten en anekdotes

Wanneer: 9 december om 19.30 u.

Locatie: OC Callicanes, Zuidkapelweg 16 Veurne

Spreker: Anny Anselin

Meer info en inschrijven op de website of scan de QR code:

MEDEWERKERSVERGADERINGEN

Donderdag 04-07-2024 19.30 u.

Dinsdag 03-09-2024 19.30 u.

Woensdag 06-11-2024 19.30 u.

OC Volcraven
Grintweg 16
8600 Diksmuide

Hou onze sociale media in het oog voor extra activiteiten

KERKUILTJES

Heb je de foto van de Torenavalk gezien op de voorpagina van het tijdschrift?

De Torenavalk is in Europa de bekendste valk. Er zijn er dan ook héél veel. Je kan hem vaak zien op draden of palen langs de weg. Hij is een van de kleinste roofvogels. De Torenavalk valt op door zijn lange staart en zijn bruine rug. Soms kan je hem zien 'bidden'. Dit is op dezelfde plaats blijven hangen door snel met zijn vleugels te slaan, zo kan hij gemakkelijk zijn prooi vinden. Torenavalken eten graag muisjes, kleine vogeltjes en grote insecten en heel af en toe lust hij wel eens een kikker. We helpen de Torenavalk door nestkasten op te hangen in hoge bomen of we plaatsen die op palen. Als ze broeden dan kan je in het nest je 4-6 eieren vinden. Als de jongen groter worden, kun je ze soms zien gluren over de rand van de nestkast. Zwaai je eens naar ze als je ze ziet?

I	F	Y	H	J	V	Z	B	P	X	V	X	M	K	V	Y	M	B
M	V	S	N	A	V	E	L	C	P	B	K	U	J	M	O	O	B
K	L	E	I	N	T	R	J	G	V	O	G	E	L	T	P	U	N
L	P	P	D	J	H	B	Z	U	Y	F	D	P	S	U	A	I	E
D	E	R	Z	C	O	R	A	A	N	Y	C	N	W	H	J	H	S
E	T	O	J	I	W	O	H	J	P	Q	H	S	O	J	K	P	T
I	M	O	D	X	B	E	R	R	D	O	G	K	H	G	L	S	K
D	Y	I	C	L	K	D	E	Y	K	Z	B	C	X	O	A	E	A
J	U	U	E	R	U	E	T	C	E	S	N	I	X	W	U	U	S
S	K	K	I	O	E	N	F	P	R	P	Q	S	N	D	W	K	T
O	D	W	C	V	K	P	G	Z	S	Q	F	L	W	A	E	H	W
V	R	V	L	E	U	G	E	L	P	I	S	F	M	N	N	K	T
H	T	C	Y	R	K	X	B	M	Z	H	G	U	C	N	N	I	E
G	U	P	Y	Z	O	Y	B	D	F	X	M	Z	T	K	E	P	W
R	L	I	X	T	Q	Q	K	L	A	V	N	E	R	O	T	W	M
R	X	M	U	I	S	J	N	B	G	B	B	S	T	A	A	R	T
T	R	B	I	D	D	E	N	D	Y	H	N	I	L	R	S	K	V
C	T	F	O	D	D	P	E	I	E	R	E	N	D	C	M	N	U

- BIDDEN
- EIEREN
- KLEIN
- PROOI
- TORENAVALK
- BOOM
- INSECT
- MUIS
- SNAVEL
- VLEUGEL
- BROEDEN
- KLAUWEN
- NESTKAST
- STAART
- VOGEL

**Bezoek ons ook op onze Facebookpagina:
www.facebook.com/DeKerkuil
 en volg ons op Instagram: [nwg_de_kerkuil](https://www.instagram.com/nwg_de_kerkuil)**

Koksijde

Frank Laleman
058 31 44 47
koksijde@nwgdekerkuil.be

Nieuwpoort

Chris Dumon
0474 31 08 01
nieuwpoort@nwgdekerkuil.be

De Panne

Joop van der Laan
0470 75 45 64
depanne@nwgdekerkuil.be

Diksmuide

Hendrik Mijle
0473 56 57 98
diksmuide@nwgdekerkuil.be

Veurne

Kris Degraeve
0498 64 50 23
veurne@nwgdekerkuil.be

Koekelare

Patrick Claeys
0483 64 46 39
koekelare@nwgdekerkuil.be

Alveringem

Antoon Ternier
0494 78 98 83
alveringem@nwgdekerkuil.be

Kortemark

Karl Vanysacker
051 56 93 27
kortemark@nwgdekerkuil.be

Lo-Reninge

Kristof Denys
0477 77 86 23
lo-reninge@nwgdekerkuil.be

Houthulst

Stefaan Waeyaert
0497 86 99 66
houthulst@nwgdekerkuil.be

STEUN ONS EN GEEF ONZE PROJECTVOGELS VLEUGELS

Fiscaal aftrekbare gift

Wil jij een koppel Torenvalken of uilen een nestbak cadeau doen of een bijdrage leveren aan de nestbescherming van Bruine en Grauwe Kiekendieven? Schrijf dan (afzonderlijk van jouw lidgeld) een bedrag van minimaal 40 EUR over op IBAN BE58 8285 9851 9879 met vermelding 'Gift' gevolgd door de naam en voornaam van de schenker. Jij ontvangt een belastingvoordeel van 45% en betaalt zo voor een gift van 50 EUR slechts 27,50 EUR uit eigen zak. Wij gaan met het volledige bedrag aan de slag om onze projectvogels een stevige duw in de rug te geven. Je ontvangt begin 2024 een fiscaal attest voor de giften betaald in 2023. Alvast een dikke merci!

Legaat

Wil je voor onze projectvogels een verschil maken, ook als je er niet meer bent? Denk er dan over na om Natuurwerkgroep De Kerkuil op te nemen in jouw testament. De vereniging hoeft hier als goed doel geen erfbelasting op te betalen en kan dus de geschonken middelen voor de volle 100 % benutten. We beloven alvast om met zorg de ontvangen middelen te beheren in functie van onze natuurdoelstellingen. Wie meer info wenst te krijgen, kan zich wenden tot een notaris of een advocaat, kan zijn vraag stellen via mail naar info@natuurwerkgroepdekerkuil.be of informatie vinden op www.mijntestament.be.

Alle info lees je na op onze website onder het tabblad De Vereniging.

Goens Verzekeringsburo

Goens Verzekeringsburo Veurne
Ooststraat 54, 8630 Veurne

T 058 31 16 66
info@goensverzekeringsburo.be

www.goensverzekeringsburo.be

Sights Of Nature **Natuurpunt Optiekshop** Vlamingveld 89, 8490 Jabbeke
050 31 50 01 www.sightsofnature.be
Verrekijkers **Telescopen** Nachtkijkers **Statieven** Accessoires

SIGHTS OF NATURE

KITE APC STABILISATIE

12x42 - 16x42

oo optiek Porteman

Portemankijkers.be

SPECIAALZAAK & SITE VCOOR VERREKIJERS & TELESCOPEN

Swarovski - Leica - Zeiss - Kite - Bynolyt - Steiner - Bushnell
Statieven - Loepes - Cameravallen - Digiscoping

Tot 10% op adviesprijs

Porteman steunt tot 10% de Hellebeek in Heuvelland

Rijselstraat 10 & 12 - IEPER

Fwiet

een vogelmaagazine

144 pagina's lees- en kijkplezier over onze gevederde vrienden

Bestel online
www.fwiet.be

MW CREATIONS

HOUT- EN METAALCONSTRUCTIES

Metaal- & Houtconstructies voor huis en tuin -
Burgmolenstraat 31 | 8690 Alveringem -
TEL 058 62 46 47 | info@mw-creations.be
www.mw-creations.be

natuurkijkers.be
oog in oog met de natuur

Ook wij verhuisden naar een nieuw nest

Wij verwelkomen je graag vanaf 2 december 2023 op onze nieuwe locatie in hartje Vlaamse Ardennen: Rijksweg 32, 9681 Nukerke.

Laat je verrassen door een nog intensere natuurbeleving in de grootste speciaalzaak van Vlaanderen.

- 200 m² winkelruimte**
Uitgebreid assortiment
- Ter plaatse testen**
Professioneel advies
- Vlot bereikbaar**
(auto/bus)
Ruime parking

net verhuisd

www.natuurkijkers.be • Bestel online in onze webshop • Gratis bezorging
Natuurkijkers.be is een erkend Natuurpunt partner - Rijksweg 32, 9681 Nukerke - T 055 61 33 13 - info@natuurkijkers.be

verse vegetarische voeding • kruiden
• voedingssupplementen
• natuurcosmetica • geschenkartikelen
• Voor ieder probleem een natuurlijke oplossing

De Moerbei

Uw gezondheid, onze opdracht.

Natuur- en Dieetwinkel

Pannestraat 63/65
8630 Veurne
058 31 29 40

maes

promotie.

METAALWAREN CLAERBOUT

alles voor de vakman

Bruggesteenweg 112, 8830 Gits
Tel 051 72 57 26 Fax 051 72 55 76
info@claerbout.be
www.claerbout.be

DVV GoWest
VERZEKERINGEN
Pannestraat 10 - 8630 Veurne

DVV T. 05 777 77 77

AVEVE Veurne BVBA
Celien & Stijn
Vaartstraat 16 - 8630 Veurne
058 31 10 09
aveveveurne.bvba@aveve.be
Tuin - Dier - Bakplezier

Slimme software voor
snelle administratie

Paepenhof
Pannenkoeken

*Wij bakken ze zoals grootmoeder
het ons ooit leerde*

Optiek Rodenbach
balduck

Geertrui Decrock & Leonard Bonnez
Grote markt 5, 8630 Veurne
058 31 36 02
www.optiek-rodenbach-balduck.be

SAMOJEED

Hondentoiletage Hilde Mortier

Alles voor kat en hond Voeding Kledij en accessoires

Pannestraat 91
8630 Veurne
Tel: 058 42 01 02

www.duinenwacht.be info@duinenwacht.be

De Duinenwacht

Combineert:

Opdrachten inzake uitbouw, inrichting en beheer van de natuur aan duurzame, sociale tewerkstelling, tegen betaalbare prijzen.

De Duinenwacht vzw | Vaartblekersstraat 15, 8400 Oostende | 059 25 11 19

27ste jaargang nr 104 - 2024
juli | augustus | september

Natuurwerkgroep De Kerkuil vzw
p/a Iepersteenweg 56
8600 Diksmuide

RPR
Ondernemingsrechtbank Gent Afdeling Veurne

E-mail
info@natuurwerkgroepdekerkuil.be

Website
www.natuurwerkgroepdekerkuil.be

Ond.nr.
0842.493.302

IBAN
BE58 8285 9851 9879

Verschijnt driemaandelijks

Verantwoordelijke uitgever
Geert Martens
J. Cardijnlaan 27, 8620 Nieuwpoort

Afgiftekantoor
8900 Ieper

PRS
6416193

Erkeningsnummer:
P206346

